

Відокремлений структурний підрозділ
Національного університету «Львівська політехніка»
Хмельницький політехнічний фаховий коледж

Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач відділення

 О. В. Шулякова

«26» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління конкурентними відносинами

Спеціальність 073 Менеджмент

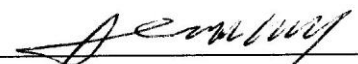
відділення Економіки та менеджменту

Робоча програма дисципліни *Управління конкурентними відносинами* для студентів спеціальності *073 Менеджмент*

Розробник: *Павлова Марина Борисівна, к.е.н., викладач економічних дисциплін*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри менеджменту

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 року

Завідувач кафедри *А.В. Савіцький*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u>	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Спеціальності 073 Менеджмент	Семестр	
Загальна кількість годин –120			
		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 46 самостійної роботи студента – 74	Освітній ступінь: Бакалавр	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	8 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		74 год.	106 год.
	Консультації: 4 год.		
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загальної кількості годин становить:

для денної форми навчання – 38,3% / 61,7%

для заочної форми навчання – 11,7% / 88,3%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування в майбутніх фахівців компетентності щодо об'єктивних закономірностей, механізму та особливостей сучасної конкуренції та конкурентоспроможності підприємства, а також набуття ними навиків і вмінь дослідження стану конкуренції, аналізу та оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства, розроблення та практичного застосування стратегій підтримування та нарощування його конкурентних переваг.

Основними *завданнями навчальної дисципліни* є такі:

- визначення сутності, видів і факторів конкуренції;
- дослідження особливостей управління конкурентоспроможністю, що відображають процес адаптації підприємства до змін у конкурентному середовищі;
- формулювання шляхів позиціонування підприємства стосовно конкурентів на певному ринку;
- з'ясування сутності та факторів впливу на формування конкурентних переваг підприємства як основи забезпечення його конкурентоспроможності;
- розгляд методик оцінки конкурентоспроможності і стратегічного аналізу конкурентного середовища та його ролі у процесі розробки конкурентної стратегії підприємства;
- дослідження сутності та методів оцінки стратегічного потенціалу;
- уточнення складових процесу організації моніторингу конкурентного середовища;
- визначення ризиків виконання певних моделей конкурентної поведінки та механізмів управління ними;
- виявлення складових системи стратегічного контролю, а також умов ефективного здійснення підтримки й розвитку конкурентних переваг підприємства;
- формування організаційного забезпечення моніторингу конкурентних переваг та його інформаційної підтримки;
- обґрунтування рекомендацій щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Управління конкурентними відносинами» базується на вивченні таких дисциплін як «Економічна теорія», «Маркетинг», «Фінанси», «Менеджмент», які дають можливість сформувати основи знань про підприємництво. Одночасно «Управління конкурентними відносинами» є базою для вивчення таких дисциплін як, «Управління персоналом», «Економіка підприємства».

Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК7. Володіння іноземною мовою (мовами) в письмовій та усній формах за професійним спрямуванням.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- ФК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- ФК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ФК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- ФК8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності

ФК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати:

ПРН3. Уміння демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН4. Уміння демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН8. Уміння застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективної діяльності організації.

ПРН9. Уміння демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН10. Володіти основними навичками обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН11. Уміння демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН15. Уміння демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН16. Уміння демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
Тема 1. Сутність і значення конкуренції	11	2	2		7	10				10
Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми	12	2	2		8	14	2	2		10
Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	14	2	4		8	14	2	2		10
Тема 4. Конкурентні переваги підприємства	11	2	2		7	12				12
Тема 5. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	13	2	4		7	10				10
Тема 6. Конкурентоспроможність продукції та методи її оцінювання	14	2	4		8	14	2	2		10
Тема 7. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	11	2	2		7	12		2		10
Тема 8. Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства	11	2	2		7	12				12
Тема 9. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	12	2	2		8	12				12
Тема10. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.	11	2	2		7	10				10
Усього годин	120	20	26		74	120	6	8		106

4. Програма початкової дисципліни

4.1 Аудиторні заняття

№ заняття	Вид заняття	Тематика, зміст. Плани занять	Література
1	Лекція	Тема 1. Сутність і значення конкуренції План: 1. Сутність і функції конкуренції. 2. Види і фактори конкуренції. 3. Конкурентна політика України.	[1] с. 4-11 [2] с.14-29 [7] с.9-32 [8] с. 10-26
2	Семінар	Тема: Сутність і значення конкуренції	
3	Лекція	Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми План: 1. Сутність і визначення конкурентоспроможності 2. Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції. 3. Стратегічний потенціал як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємства	[1] с.19-22 [6] с.136-147 [7] с.33-51
4	Практичне заняття	Тема: Конкурентоспроможність як категорія і як властивість підприємства	
5	Лекція	Тема 3. Конкурентне середовище підприємства План: 1. Сутність конкурентного середовища підприємства 2. Позиціонування підприємства у конкурентному середовищі. 3. Модель «п'яти сил конкуренції» М. Портера та її елементи. 4. Аналіз діяльності конкурентів.	[1] с.15-19 [2] с.63-90 [5] с.31-44 [6] с.86-135 [7] с.52-81 [8] с.40-66
6	Практичне заняття	Тема: Діагностика конкурентного середовища підприємства	
7	Семінар	Тема: Конкурентне середовище підприємства	
8	Лекція	Тема 4. Конкурентні переваги підприємства План: 1. Сутність і види конкурентних переваг. 2. Фактори впливу на конкурентні переваги 3. Формування нових конкурентних переваг підприємства 4. Сутність ключових чинників успіху: поняття та класифікація	[1] с.23-33 [2] с.149-170 [5] с. 54-58 [6] с. 148-159 [7] с. 82-115 [8] с.85-99
9	Практичне заняття	Тема: Діагностика конкурентних переваг підприємства	
10	Лекція	Тема 5. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства План: 1. Технологія оцінювання зовнішнього середовища підприємства 2. Технологія PEST – аналізу 3. Технологія аналізу ситуації в галузі та конкуренції в ній 4. Технологія SWOT – аналізу підприємства	[2] с.215-240 [5] с.59-79 [7] с.170-203 [8] с. 100-111
11	Практичне	Тема: Методи забезпечення конкурентних переваг	

	заняття	підприємства	
12	Семінар	Тема: Формування конкурентних переваг підприємства	
13	Лекція	Тема 6. Конкурентоспроможність продукції та методи його оцінювання План: 1. Критерії та чинники конкурентоспроможності товару. 2. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції. 3. Якість товару (послуг) – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. 4. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару (послуг).	[1] с.33-37 [2] с.254-283 [5] с.80-86 [6] с.160-178 [14] с.117-125
14	Практичне заняття	Тема: Оцінка рівня конкурентоспроможності продукції	
15	Семінар	Тема: Конкурентоспроможність продукції та методи її оцінювання	
16	Лекція	Тема 7. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства План: 1. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства: виробничий, маркетинговий, фінансовий, інноваційний, організаційно – культурний, кадровий, управлінський. 2. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства 3. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства	[2] с.300-332 [14] с.92-116 [7] с.116-154
17	Практичне заняття	Тема: Оцінка конкурентоспроможності підприємства	
18		Тема 8. Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства План : 1. Система конкурентних стратегій підприємства 2. Класифікація ринкових стратегій 3. Загальні стратегії конкуренції. Базові стратегії конкуренції 4. Мікростратегії конкурентоспроможності	[1] с.37-40 [6] с.210-257 [7] с.204-241 [8] с.146-160
19	Практичне заняття	Тема: Вибір конкурентної стратегії фірми.	
20	Лекція	Тема 9. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства План : 1. Організація моніторингу конкурентного середовища підприємства. 2. Формування системи стратегічного контролю підприємства 3. Механізм управління конкурентними ризиками 4. Моніторинг конкурентних переваг	[1] с.46-49 [2] с.429-463 [5] с.87-97 [7] с.242-258 [8] с. 121-145
21	Практичне заняття	Тема: Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства	

22	Лекція	Тема 10 Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності. План: 1. Концепція розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності підприємства. 2. Основні етапи розроблення програми підвищення конкурентоспроможності. 3. Особливості конкурентних відносин в Україні. 4. Перспективи розвитку українських компаній.	[1] с.43-46 [2] с.388-410 [5] с.103-106 [7] с.259-306 [8] с.179-189 [14] с.132-168
23	Комбіноване заняття	Підсумкове заняття	

4.2 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і значення конкуренції 1. Еволюція поглядів на конкуренцію. 2. Конкуренція, як рушійна сила ринку.	7
2	Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми 1. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства 2. Прикладні моделі оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства	8
3	Тема 3. Конкурентне середовище підприємства 1. Сталість та розвиток підприємства як фактори ефективності в конкурентному середовищі. 2. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. 3. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. 4. Чинники, що впливають на силу конкурентної боротьби.	8
4	Тема 4. Конкурентні переваги підприємства 1. Тактичні та стратегічні чинники конкурентної переваги підприємства 2. Залежність конкурентних переваг від конкретних умов і причин. Життєвий цикл конкурентної переваги. 3. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. 4. Концепція «ланцюга створення вартості» та її застосування при реалізації конкурентних переваг.	7
5	Тема 5. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства 1. Використання методів забезпечення конкурентних переваг у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємства 2. Інструменти та засоби реалізації політики забезпечення конкурентних переваг підприємства	7
6	Тема 6. Конкурентоспроможність товару та методи його оцінювання 1. Конкурентоспроможність продукції – основа формування конкурентоспроможності підприємства 2. Оптимізація співвідношення ціни, якості та обслуговування як основна мета управління конкурентоспроможністю товару. 3. Організаційно-правове забезпечення конкурентоспроможності продукції	8

7	Тема 7. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства 1. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання 2. Технологічні підходи до визначення конкурентоспроможності підприємств та привабливих ринків збуту.	7
8	Тема 8. Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства 1. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства 2. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу 3. Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища 4. Адаптація стратегії конкуренції до особливостей динаміки ринку.	7
9	Тема 9. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства 1. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг 2. Урядові програми підвищення конкурентоспроможності	8
10	Тема 10. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності 1. Програми підвищення продуктивності та якості як складової програм забезпечення конкурентоспроможності підприємства 2. Реалізація програми підвищення конкурентоспроможності та моніторинг її перебігу.	7
Разом		74

4.3 Консультації

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Конкурентне середовище підприємства Побудова конкурентної карти ринку, виявлення стратегічних положень підприємства. Оцінювання інтенсивності конкуренції та ступеня монополізації ринку.	2
2	Тема 9. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства Соціально відповідальні підприємства. Компетенції як фактор конкурентоспроможності. Імідж організації як фактор конкурентоспроможності	2
Разом		4

5. Методи навчання

- словесні (пояснення, лекція),
- наочні (демонстрація, мультимедійні файли),
- семінари.

6. Методи контролю

Усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, самоконтроль, взаємоконтроль.

7. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичної роботи та методичні рекомендації з її виконання.
3. Тести для перевірки знань студентів.
4. Презентаційні матеріали.

8. Рекомендована література

Базова

1. Конкурентоспроможність підприємства : конспект лекцій для студентів ден. форми навчання, які навчаються за напрямом підгот. 8.03050401 – Економіка підприємства / Нар. укр. акад. ; [каф. економіки підприємства ; авт.-упоряд. О. Є. Басманова]. – Харків : Вид-во НУА, 2015. – 52 с.
2. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
3. Про захист економічної конкуренції. Закон України № 2210-III від 11.01.2001р. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
4. Про захист від недобросовісної конкуренції. Закон України № 236/96 від 7 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
5. Романюк Л.М. Конкурентоспроможність підприємства: Посібник до вивчення дисципліни 8.03050401 – Кіровоград: КНТУ – 2014 – 152 с.
6. Стратегічний менеджмент. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с
7. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Підручник/ Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко, О. Ю. Іванова, О. В. Ревенко , Т. М. Чечетова-Терашвілі. – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2010. – 320 с.
8. Цибульська, Е.І. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка / Е. І. Цибульська ; Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 320 с.

Допоміжна

9. Адлер О. О. Економічна діагностика : практикум / Адлер О. О. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 91 с.
10. Берницька Д. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства методом PEST/ STER аналізу / Д. Берницька // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 11(2). - С. 41-45. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_11\(2\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_11(2)__8).
11. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: /Монографія/ О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 180 с
12. Омеляненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2006. — 272 с.
13. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / Є. М. Кайлюк, В. М. Андрєєва, В. В. Гриненко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 279 с.
14. Чернявський А. Д. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. / А. Д. Чернявський, М. І. Філіппов. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 234 с. : іл. — Бібліогр. : с. 230-233.
15. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк – Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с

9. Інформаційні ресурси

16. Вся база "Загальне законодавство" Верховної Ради України. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua
18. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
19. Офіційний сайт Державної податкової служби України. Режим доступу: www.sts.gov.ua
20. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. Режим доступу: www.pfu.gov.ua

10. Шляхи забезпечення дистанційного навчання

Інструменти спілкування:

- електрона пошта;
- відеоконференція;
- чати.

Інформаційно-освітнє середовище:

- системи (платформи) дистанційного навчання:
 - ✦ Google Forms;
 - ✦ Skype;
 - ✦ Microsoft Teams/
- Соціальні мережі та меседжери:
 - ✦ Viber;
 - ✦ Facebook/

Форми дистанційного-інтерактивного навчання:

- Онлайн-конференції;
- Веб-конференції;
- Візуалізація;
- Форум;

РЕЖИМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

- синхронному (всі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) дозволяє співпрацювати в режимі реального часу. ;
- асинхронному (освітній процес здійснюється за зручним для вчителів та учнів графіком) може включати в себе різноманітні засоби інформації, аудіо- та відеоуроки (але не обмежуватись ними).

ОЦІНЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ

- види контролю за часом:
 - попередній;
 - поточний;
 - тематичний;
 - підсумковий.
- методи контролю:
 - тестовий;
 - письмовий;
 - усний;
 - самоконтроль.